

פחד דוד

פרשת
וארא
כ"ה טבת
תשע"ד
696

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוו"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוו"ן רבי חיים פינטו זיע"א

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

משכיל לדוד

עצור! כאן חושבים

אחרי האמת והצדק, ולכן לא יכול היה כלל לעשות חשבון נפש ולומר לעצמו אני טועה.

וזהו מסר גדול לכלל ישראל שהתורה היא העיקר ובלעדיה האדם אינו כלום ואף חשבון נפש פשוט אינו יכול לעשות, ואת זה הקב"ה הראה לבני ישראל במכות הרבות שנתן לפרעה, שהוא מבטיח לשלחם ושוב חוזר בו וכל זה מחמת רדיפת הכבוד שהיתה בו, ולכן הקב"ה לא גמר עם פרעה את העניין במכה אחת אלא בהרבה מכות כדי שבני ישראל יראו כיצד הכבוד וחסרון התורה מורידים את האדם לשאול תחתית.

והכבוד האמיתי שקיים בעולם הזה זה כבוד התורה. באחד הימים הייתי בשיקגו והשתתפתי בחתונה. הגיע לשם גביר גדול עד מאוד ועמדתו מהצד והסתכלתי לראות האם יכבדו אותי, וראיתי שאף אדם לא הכיר אותי ולא כיבדוהו כלל, ולאחר כמה רגעים הגיע ראש ישיבה שאין הפרוטה מצויה בכיסו, ואפילו מקום מגורים אין לו משלו אלא הוא גר בישיבה, וראיתי שכל הנוכחים כיבדו אותו עד מאוד. באותם הרגעים הרגשתי מהו הכבוד האמיתי בעולם הזה, רק מעמל התורה יכול להגיע כבוד אמיתי, שהרי העשיר אף אם בתוכו הוא מרגיש מכובד, וגם אם אחרים כלפי חוץ מכבדים אותו, אך בליבם הם בזים לו ואין בכבוד שלו שום דבר אמיתי, אך כבוד שמגיע לאדם מחמת עמלו בתורה זה כבוד אמיתי שמגיע מתוך הערכה רבה לאדם כיוון שהתורה שהוא למד רוממה אותו והוא נכבד באמת.

והנה עמי הארצות אינם עושים חשבון נפש כלל, ולמרות שבאים עליהם יסורין לעורר אותם הם מעדיפים לחיות עם היסורין ולא לעשות חשבון נפש, כיוון שטוב להם במצב שלהם, הם לא מרגישים חיסרון, אך אדם שיש בו תורה הוא יודע את בוראו ויודע את תפקידו, וכל פעם שבאים עליו יסורין מיד הוא מפשפש במעשיו ומתקן אותם.

ארע פעם שהלכתי לבקר ידיד אשר לקה במחלה הנוראה, וכשראיתי אותו נדהמתי כיוון שחודש קודם לכן הוא היה אצלי והכל היה כרגיל אצלו, ולפתע אני רואה אותו בתוך מחלה קשה מאוד, והרי זה יכול חס ושלום להיות אצל כל אחד כי מה ההבדל בינו לבין אדם אחר, ודבר זה גרם לי באופן מידי לעשות חשבון נפש ולפשפש במעשי.

וצריכים אנו ללמוד ממה שקרא עם פרעה במצרים, שכשם שהקב"ה שלח את משה להכות את פרעה ולעורר אותו, כך הקב"ה בא אלינו בכל מיני אמצעים לעורר אותנו, ואל לנו להיות כפרעה שלא לקח מוסר לעצמו כלל מכל הקורה איתו, אלא כשבא לאדם איתות מן השמים עליו לעשות חשבון נפש מעמיק עם עצמו ולשנות את דרכיו. וכך ייטב לאדם כל הימים.

"ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אותה" ואת מופתי בארץ מצרים". (שמות ז, א.)

הקב"ה שולח את משה לפרעה, וכבר בתחילה הקב"ה מודיע למשה שהוא יקשה את לב פרעה, ויכה אותו מכות רבות עד שהוא ישלח את בני ישראל מארץ מצרים. ולכאורה הדבר פלא מדוע הקב"ה לא הכה את פרעה מכה אחת הגונה ונאמנה וכך היה מוציא את בני ישראל ממצרים, מה היה הצורך בכל ההתראות והמכות שניתנו לפרעה.

וביותר תמוה, הרי הדבר גרם לחילול ה', שפרעה כביכול כפר בעיקר, שלאחר כל מכה הבטיח שישלח את ישראל ושוב חזר בו, והיה צורך להכות אותו פעם נוספת וחוזר חלילה. ולכאורה זה חילול ה', שכביכול פרעה עושה כרצונו ומזלזל בה' ובמשה. ואם כן מדוע לא הכה אותו ה' מכה אחת גדולה וחזקה והיה מוציא את בני ישראל ממצרים.

ונראה למתבונן שאף בני ישראל שהיו במצרים שאלו את השאלות האלו, וכי נבצר מהקב"ה לגאול אותנו, מדוע הקב"ה לא מכה את פרעה בפעם אחת כנדרש.

כידוע שבת לוי לא השתעבדו במצרים וזאת משום שעסקו בתורה בארץ גושן לכן הם ניצלו מן השעבוד, אך לעומתם שאר השבטים רפו קצת מן התורה על כן השתעבדו במצרים. ומבואר בחז"ל (ברכות ה.) שאם באים יסורין על האדם יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בעוון ביטול תורה. אם כן מבואר שסיבת היסורין בדרך כלל היא מחמת עוון ביטול תורה או מחמת שלא העריכו טוב את עמל התורה, ולכן בפשטות תולים בזה, וזאת סיבת השעבוד במצרים של כל השבטים מלבד שבט לוי.

והנה שבת לוי שעסקו בתורה כלל לא הוצרכו לעשות חשבון נפש, אך שאר השבטים היו צריכים לכך, אך הם לא עשו זאת מקוצר רוח ומעבודה קשה. והקב"ה שלח להם שיראו אצל פרעה שאין זמן כלל לעשות חשבון נפש, משום שאין בו תורה, ואדם שאין בו תורה אין לו זכות לפשפש במעשיו, וביותר שהרי אף אם יפשפש לא יתלה בעוון ביטול תורה אם כן מה ענין בכלל שיפשפש, וזה היה מוסר לבני ישראל.

והנה פרעה כשקיבל את המכות לא היה בדעתו להיכנע, שהרי חשב עצמו לאלוה, והוא רדף בצורה עיוורת אחר הכבוד, ותמיד הוא רצה להסיר את המכה מקרבו ולחזור להיות אלוה כביכול. ולכן הוא לא עשה חשבון נפש כלל כשקיבל את המכות, אלא הבטיח למשה שישלח את ישראל ומיד בסילוק המכה חזר בו. ודבר זה מהוה מסר עצום לעם ישראל, שכאשר הקב"ה מביא על האדם מכה עליו לפשפש מיד במעשיו ולשוב בתשובה, ואם אינו עושה כן תבוא עליו מכה נוספת גדולה מן הראשונה, עד אשר ייכנע לבבו הערל, והחיפוש הראשון של האדם במעשיו צריך להיות האם עוסק בתורה כנדרש ממנו.

והנה פרעה ברודפו אחר הכבוד איבד את כל שכלו לגמרי ולא הצליח לעשות חשבון נפש ולשלח את ישראל, וכל זאת משום שהוא חי בטעות נוראה; מחשבתו של פרעה היתה שהכבוד זה העיקר והתכלית בחיים ולא רצה לחפש

ירושלים תל אביב באר שבע חיפה

16:11 | 16:26 | 16:21 | 16:07 **הדלקת נרות**

17:22 | 17:27 | 17:25 | 17:23 **מוצאי שבת**

17:57 | 18:02 | 17:57 | 18:01 **רבני תם**

הילולא דצדיקיא

כה - רבי יעקב הלוי, מחסידי בית אל

כו - רבי שלום יצחק מזרחי

כז - רבי יצחק מקראקא, מח"ס "שיח יצחק"

כח - רבי חננאל ניפי, מח"ס "לוית חן"

כט - רבי יצחק כדורי זקן המקובלים

א - רבי משה שיק (מהר"ם שיק)

ב - רבי משולם זושא מנאפולי

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

העלון מוקדש:

לעילוי נשמת רבי יהודה בנישטי ז"ל

במה מפטירין

הפטרות השבוע:

"כה אמר ה'". (יחזקאל כ"ח)

הקשר לפרשה:

בהפטרות יש נבואות על מפלתה של ארץ מצרים, והוא מענין הפרשה שבה מסופר על הפורענות שבאה על מצרים בעשר המכות שקיבלו מיד ה'.

"הנני עליך פרעה מלך מצרים". (יחזקאל כט. א)

משל לאורח שנכנס לביתו של עשיר אחד ומצא שם את משרתו של העשיר בעל הבית.

שאל האורח; מיהו בעל הבית הזה ולמי כל הכבוד הזה?

השיב לו המשרת בגאון; אני הוא בעלהבית וכל אשר אתה רואה לי הוא.

בתוך כך נכנס בעל הבית העשיר ואמר למשרת, אל לך להתפאר בדברי שקר; אני הוא אדונך ואתה נכנע תחת שלטוני.

והנמשל; פרעה הרשע התגאה בלבבו כי הוא השליט היחידי הגדול ביותר וכי הוא הגבוה מעל גבוה. לפיכך פונה אליו השם יתברך ואומר לו; דע לך כי אני למעלה ממך, אני שליט עליך, ונתון אתה בידי לעשות בו כרצוני.

וזה מה שמסיים הנביא "וידעו כל יושבי מצרים כי אני ה'". לפי שעד כה חשבו המצרים את פרעה שהוא אליל תעתועים.

(כוכב מיעקב)

"הנני מביא עליך חרב והכרתי ממך אדם

ובהמה". (יחזקאל כט. ח)

הנה אמרו רבותינו במדרש (ויקרא רבה. יז, ט); אין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחילה.

ואולם כל זה דווקא אם מטרת העונש היא בכדי להחזירו בתשובה, כגון במלך בשר ודם שמרדו בו בו נתינו והוא שולח את אנשי הצבא בכדי להשקיט את המריבה ולהשיב אליו את האזרחים. בתחילה הוא מנסה להענישם בדבר קל ואחר כך בעונש חמור. אך אם הוא רואה שאינם שבים למרותו, אזי הוא מעניש אותם בעונש כבד בגופם בנוסף לעונש בממונם.

וזה דברי הנביא "הנני מביא עליך חרב והכרתי ממך אדם ובהמה". קודם יכרית מהם את האדם - ואחר כך את הבהמה, כי אצל הרשעים המורדים בה' - זה המשפט שלהם.

במסילה נעלה

אהבת ישראל

במדינת ארגנטינה שבדרום אמריקה ישנו מקום הנקרא 'לנוס'.

במשך שנים רבות היו יהודי המקום שייכים לתנועה הרפורמית, עד שהגיעה למקום משפחה אורתודוקסית שבמסירות נפש גדולה זכתה לשנות את מהות ואופי המקום, ומיהודים רפורמים - הפכו אנשי הקהילה ליהודים אורתודוקסים, אנשי תורה ואוהבי ה'. גם נשיאי הרפורמים במקום שבו לדרך ה', וכיום לומדים בניהם בישיבות קדושות.

כאשר הוזמנתי לבקר ב'לנוס', עלה בדעתי שמא אנשי הקהילה ישמחו לתרום למוסדותינו הקדושים, אולם כשהגעתי למקום הבחנתי מיד שאנשיה אינם עשירים, ובנוסף נתבקשתי על ידי פרנסי הקהל לסייע במגבית הנערכת לטובת מוסדות הקהילה.

ברגע הראשון ניסה יצרי הרע למנוע אותי מכך, אולם בסופו של דבר התגברתי עליו, ובסייעתא דשמיא זכינו להתרים את הקהל באותה מגבית בסכומים גבוהים מאד. כשהרגשתי שיצרי מנסה שוב לשכנע אותי שיתכן ומגיע למוסדותיי לקבל חלק מרונחי המגבית בשל פעולותיי להצלחתה - קראתי מיד לעבר הקהל: "רבותי, איני מסתפק בסכומים הנכבדים שגבינו למוסדותיכם, כעת מבקש אני להוסיף את חלקי בסכום של חמשת אלפים דולר!"

זאת עשיתי כדי להחדיר אהבת ישראל בתוכי וכדי לאהוב את אנשי המקום אהבת אמת, כיון שגם מוסדותיהם פועלים רבות להפצת דברי התורה בעם ישראל. ואהבת אמת זו - בכוחה לתקן את עוון שנאת החינם שבגללו סובלים אנו עד היום בגלות המרה.

הווי דורש בשלום כל אדם

באחת השנים נזדמנתי לנוי יורק שבארצות הברית ושהיתי במקום מספר ימים לצורך זיכוי הרבים וגיוס כספים לטובת המוסדות.

ללא כל התראה או סימן מקדים לקיתי בחולשה כללית שמנעה ממני לדרוש ברבים, כך שלא יכולתי לפעול למען

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

ציעור בדיבורים

אם מספר בפני אותו אדם ומצערו בדבריו, כגון שמספר על מעשיו או מעשי משפחתו או על מיעוט חכמתו, עובר גם ב'לא תונו איש את עמיתו', שזו אזהרה שלא לצער אדם מישראל בדברים.

מן האוצר

מאוצרו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

חשיבותה של מידת הכרת הטוב

מובא בפרשה זו שהקב"ה מצווה למשה לומר לאהרון אחיו שהוא זה שיכה את היאור ובכך יביא את מכת דם על המצריים, ומפני מה היה לאהרון להכות על היאור ולא עשה זאת משה בעצמו, מבואר בחז"ל (שמו"ר ט, י) לפי שהיאור הגן על משה בזמן היותו תינוק. מובא בפסוקי התורה שגזירה יצאה מלפני פרעה - כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו (שם א, כב), לפיכך עשה הקב"ה נס ונולד משה לאמו יוכבד לסוף שישה ירחים, משה הפעוט הונח בתיבה אשר הושטה ביאור, וכך ניצל מגזירת פרעה. ומתוך כך שציוה ה' על משה שלא להכות את היאור, לימדנו הכתוב מוסר השכל עצום והוא - "בור ששיתית ממנו מים אל תזרוק בו אבן" (במד"ר כב, ז), והיינו שהכרת הטוב היא מידה מעולה המשפרת ומזככת את ליבו של האדם ומביאה אותו לידי דרגות רוחניות רמות ונישאות.

ראיתי שאלה המובאת באחד הספרים, מפני מה משה רבנו הכיר טובה למים ולחול אך לא הכיר טובה לפרעה שגידלו בביתו ועשה אותו לנסקי, שאם אדם מכיר טובה לדומם, קל וחומר עליו להכיר טובה לבשר ודם. והנה מצינו שלא רק שמשה לא הכיר טובה לפרעה על כל מה שעשה בעבורו, אלא שהוא היה אחראי להכותו בעשרת המכות.

ונראה לתרץ קושיה זו על פי מקרה שארע עימי. באחד הימים ניגש אלי אדם ואמר לי שצריך להכיר טובה להיטלר ימ"ש מכיוון שבזכותו הוקמה מדינת ישראל, שלולא היה היטלר ימ"ש משמיד את העם היהודי, לא היו חשים הכל בצורך להקים מדינה ליהודים. ולמשמע דברים אלו הזדעזעתי עד מאוד, וכי כיצד אפשר לחוש הכרת הטוב כלפי מי שרצח שישה מיליון יהודים, ובוודאי שאין הדעת סובלת מחשבות מסוג זה.

ומעניין זה נראה להשיב שמשה לא הכיר טובה לפרעה על כל השנים שגידלו בביתו, משום שפרעה היה צורר העם היהודי ובחזקת רשע גמור, והגם שהתנהג עם משה הפעוט בחסד וברחמים, הרי שזהו "חסד לאומים חטאת" (משלי יד, לד). ולכן אין כל צורך להכיר טובה על כך, אלא אדרבה, להענישו מנה אחת אפיים על כל הצער והרוע שגרם לבני ישראל תחת עול שעבודו. כמו כן כאשר אדם מכיר טובה לאדם רשע הרי שבזה הוא מביע הסכמה עם כוחותיו ומעשיו הרעים ונעשה שותף לטומאה, ועל כן אם משה היה מביע הערכה על מעשי פרעה עימו, הרי שבכך הוא היה חלילה מסכים עימו במעשיו הרעים ומחזק ידי עושי עבירה.

ומעיד אני על עצמי שמשדל אני בכל כוחי לא לעשות שימוש בכספם של מחללי שבתות, היות ועל ידי שימוש בכסף זה אני מחזק את ידם ולכאורה נותן להם הכשר להמשיך ולחלל את השבת. דבר מצוי הוא שלא פעם אדם שפותח את העסק שלו בשבת ומחלל אותה, מרגיע הוא את מצפונו על ידי כך שהוא תורם מכספו למטרות צדקה וחסד, אך יש להתחזק ולדעת ששימוש בכסף שהתקבל בדרך אסורה - אין בו כל ברכה. ומלבד זאת, השימוש בכסף זה עלול להעניק תעודת הכשר לבעליו להמשיך בדרכו הרעה.

מוסר ההשכל הנלמד מפרשה זו הוא בדבר חשיבות הכרת הטוב, וזאת משום שמידה זו מטהרת ומזככת את ליבו של האדם וגורמת לו להתעלות בעבודת ה', ומתוך שהאדם מכיר בטובת חברו - סופו להגיע לידי הכרה בטובתו של מקום.

מן המעיין

"זיקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון"

לו לאשה". (ו. ו. כג)

הקירבה המשפחתית של נחשון, נועדה כפי שמלמדים אותנו חז"ל, להורות לנו דרך בעבודת ה': הנושא אשה צריך לבדוק באחיה.

אלא שיש לשאול מדוע חז"ל לא דרשו זאת כבר בפרשת תולדות, כשלקח עשיו את מחלת בת ישמעאל אחות נביות, שלכן נכתב אחות נביות ללמד שהנושא אשה צריך לבדוק באחיה.

ביאר בספר "מנחת מרחשת" שלא שייך לדרוש את הדרשה של 'לבדוק באחיה' אלא בנחשון שהוא מפורסם בתורה בחשיבות וכנשיא בישראל, אולם אצל נביות שלא הוזכר בשום מקום בתורה מי היה, אין שייכת דרשה זו שצריך לבדוק באחיה, כיון שלא מצאנו באחיה שום דבר חשיבות.

"ויאמרו החרטומים אל פרעה אצבע א-להים היא"

(ח. טו)

מהפסוק "ושמים בזרת תכן" (ישעיה מ. יב), דרשו רבותינו בגמרא (עירובין

כא). שכל העולם הוא חצי אמה על חצי אמה - שהוא זרת של הקב"ה. ואמה היא ששה טפחים, וטפח חמש אצבעות קטנות. הרי האמה שלשים אצבע והעולם הוא ט"ו אצבע.

ומכיון שכל העולם ששת אלפים פרסה, נמצא מגיע לכל אצבע ארבע מאות

פרסה, ומצרים היא ארבע מאות פרסה (פסחים צד). נמצא שהיא אצבע בדיוק נמרץ.

לאור חשבון זה כתב בספר "דרוש שמואל", זהו מה שאמרו החרטומים לפרעה "אצבע א-להים היא", שמדת הדין של מצרים היא באצבע של הקב"ה, כמדתה.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלתי"

אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים". (ו. א.)

נתכוון לסדר סדר הטובות; כי בתחלה יקל עול סבלם, והוא אומרו "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים", שהוא תוקף השעבוד. וזה היה תיכף ומיד במכת היאור נתפרדה חבילת נוגשים ושוטרים אבל ישראל היו עובדים קצת, כי אימת המצריים היתה עליהם ומעצמם היו עובדים עבודה קלה. וכנגד זה אמר "הוצאתי אתכם מעבודתם", שתעקף עבודה מהם כל עיקר.

ואחר כך "וגאלתי אתכם, היא יציאתם מארץ מצרים, ובכלל פרט זה היא קריעת ים סוף שאם לא כן זו גאולה שאחריה כלייה ב"מ. ולזה לא אמר והוצאתי אתכם מן הארץ, אלא "וגאלתי" לומר הוצאה שיש בה גאולה, אם ירדוף אויב ירדוף באף ובחמה שפוכה. ואחר כך "ולקחתי אתכם לי לעם", שהוא מתן תורה כי שם נתייחדנו לו לעם וייחד שמו עלינו.

מסילות לאמונה

כאשר נתבונן על הנהגת העולם כולו, מאיר הראי"ה קוק זצ"ל (בספר "חשב פאר"), נראה כי הסיבה העיקרית לתיקון האמיתי והסדר הנכון שבבני אדם, אינו כי אם נתינת הכבוד למי שראוי לכבודו.

מכבוד החכמים - מסתעף אהבת תורה וחכמה. מידות טובות ויראת ה' טהורה.

מכבוד ההורים - מסתעף חינוך ישר העושה פרי ברכה בלב הבנים לעת גדלו.

למעלה מזה, מכבוד מלכים - מסתעף כללות התיקון האמיתי בחיי האדם המדיני.

נמצא אפוא כי רגש הכבוד הוא הרגש הפועל לקיום העולם בכלל. ומכאן אנו למדים שבעיני ההשקפה של חז"ל, מי ששואף לזכות לחיי העולם הבא, ועל הדרך ליהנות גם מחיי העולם הזה, כפי שאמר רבי אליעזר לתלמידיו "הזהרו בכבוד חברכם. ובשביל כך תזכו לחיי העולם הבא".

למעשה אנו מוצאים שהנהגה זו של הזהירות בכבוד האדם, חוזרת ונשנית מפי בורא עולם המבקש זאת מאיתנו חזור ובקש. כך מובא במדרש שיר השירים על הפסוק "הישבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני"; אף על פי שישראל עוסקין במלאכתן כל ששת ימים, ביום השבת משכימים ובאים לבית הכנסת וקורין קריאת שמע, ועוברין

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

כ"ק רבי חיים פינטו זיע"א, היה יושב בלילות ועוסק בתורה בהתמדה המעוררת כבוד. סמוך לשעת חצות לילה, היה כ"ק רבי חיים פינטו זיע"א מתגבר כארי ומתחיל בסדר יומו בעבודת הקודש. בני הבית ידעו שאין להפריע לו בשעות אלו שהם קודש ללימוד התורה.

באותה שעה ממש ניצב משמשו, רבי אהרן אבן-חיים, על משמרתו, משמרת הקודש כדי לשפות כוס חמין לרבו. לילה אחד, שמע השמש שני קולות הבוקעים מתוך כתלי חדרו של כ"ק רבי חיים זיע"א. חשב רבי אהרן בלבו: "אם הלילה יש לרב חברותא בלימוד התורה, מן הראוי שאכין כוס משקה גם לאורח".

ממחשבה - למעשה, הוא הכניס לחדרו של הרב שתי כוסות שתיה.

עם שחר, לאחר תפילת שחרית, קרא כ"ק רבי חיים זיע"א לרבי אהרן, ושאל אותו:

"אמור לי בבקשה. מדוע שינית הלילה ממנהגך, והכנסת לחדרי שתי כוסות במקום כוס אחת?"

"שמעתי - השיב רבי אהרן - שכבוד הרב מדבר עם מישוהו, וחשבתי לכבד גם את האורח במשקה חם".

הצדיק רבי חיים זיע"א נענע ראשו בשתיקה, הביט על רבי אהרן, ואמר: "אשריך בני, שזכית לשמוע את קולו של אליהו הנביא. זה היה הקול השני ששמעת הלילה. דע לך כי אני גוזר עליך, שלא תגלה זאת לאיש".

רבי אהרן שמר את מצות הרב במשך שנים מספר, ולא גילה שמץ של דבר וחצי דבר ממה ששמעו אזניו. וכשהגיעה שעתו של כ"ק

רבי חיים זיע"א להסתלק מן העולם, חש רבי אהרן כי הנה הגיעה השעה לספר את הסוד המופלא למקורבי הרב - על גילוי אליהו הנביא מבשר טוב, שלמד בחברותא עם כ"ק רבי חיים פינטו זיע"א. ("מקור החיים").

כיון שטעמתי משכתי ידי מהן.

אמרה לי: רבי, מפני מה אינך סועד?

אמרתי לה כבר סעדתי מבעוד יום.

אמרה לי: היה לך למשוך ידיך מן הפת?!

הרי לנו עד כמה נזהר רבי יהושע בכבודה של אותה בעלת אכסניא, ולכן הוא נמנע מלומר לה את הסיבה האמיתית, כדי שלא לבייש את אותה אשה שאין מאכליה ערבים ומוצלחים.

תירגול חיוך

על הגאון רבי יצחק אריאלי זצ"ל מסופר שהוא חינך את ילדיו הרכים להתנהג אל זולתם במאור פנים. לשם כך אימן אותם לקבל ילד את רעהו בפנים מאירות ולהביע שמחה עם כניסתו של אורח. בדוגמא האישית שאותם היו יכולים ללמוד מאביהם באורח עקבי - לא היה די לו. לשם כך עשה 'תרגילים' כשאחד מבני הבית היה פותח את הדלת, היו שאר בני הבית מקדמים אותו בברכת שלום צוהלת ומסבירת פנים. ה'אימונים' חזרו ונשנו פעמים אין ספור. אחד הילדים היה יוצא לחדר המדריות, נוקש על הדלת. בני הבית האחרים היו מקדמים את פניו במאור פנים. אם התרגיל לא הניח את דעתו של ר' יצחק, היה חוזר על התרגיל שוב וחוזר חלילה...

כשאחד מחבריו שאל לרבי יצחק: "כלום אינך סבור שאתה מלמד את ילדיך להתנהג באורח מעושה?" השיב: בסך הכל אני מרגילם לעשות את הדברים הנכונים. אני מצפה שההרגל יהפוך לטבע. כי בעינינו אלה יש לטבע הרבה מה לומר. לכשיגדלו, יצטרכו הם לעבוד על עצמם, לבל יהפוך הטבע לימצות אנשים מלומדה. אני מקוה שגם לנקודה הזו אחנך אותם בסיעתא דשמיא.

לפני התיבה, וקורין בתורה ומפטירין בנביא. והקב"ה אומר להם: בני, הגביהו קולכם כדי שישמעו חבריכם, ואין חברים אלא מלאכי השרת. ותנו דעתכם שלא תשנאו זה את זה, ולא תקנאו זה את זה, ולא תחררו זה עם זה, ולא תביישו זה לזה. שלא יאמרו מלאכי השרת לפני: רבונו של עולם, תורה שנתת להם לישראל אינן עוסקין בה, והרי איבה וקנאה ושנאה ותחרות ביניהם.

והנה לנו לקח טוב מבית מדרשו של רבי יהושע בן חנניא, כפי המסופר בגמרא (עירובין נג):

לקח טוב

ראוי להיזהר שלא להכאיב לבריות ולא לביישם, אפילו ברמז, כי התורה הקפידה הרבה בהונאת דברים לפי שהוא דבר קשה מאוד ללב הבריות. והקב"ה יודע כל פסיעותינו וכל רמיזותינו.

("ספר החינוך")

אמר רבי יהושע בן חנניא; מימי לא נצחני אדם, חוץ מאשה, תינוק ותינוקת. אשה מאי היא? פעם אחת נתארחתי אצל אכסניא אחת, עשתה לי פולין. ביום ראשון אכלתים ולא שיירתי מהן כלום. פעם שניה, ולא שיירתי מהן כלום. ביום שלישי נתנה מלח יותר מדאי.